

Sygn.akt III AUa 117/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Sławomir Bagiński (spr.)

Sędziowie: SA Teresa Suchcicka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie 20 marca 2018 r. w B.

sprawy z odwołania H. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wypłatę świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 13 grudnia 2017 r. sygn. akt III U 338/17

I. **oddala apelację,**

II. **zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. na rzecz H. K. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.**

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Sławomir Bagiński SSA Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 117/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 27.07.2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., na podstawie art. 24 ust.1 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2016r., poz. 887), przyznał H. K. prawo do emerytury od dnia 1 października 2015 r. Jednocześnie zawiesił wypłatę świadczenia, argumentując, iż wnioskodawczyni jest również uprawniona do świadczenia rolniczego, zatem zgodnie z art.33 ust.2 ustawy z 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w razie zbiegu prawa do emerytury lub renty przysługującej na podstawie ustawy z prawem do emerytury lub renty z innego ubezpieczenia społecznego, uprawnionemu wypłaca się jedno wybrane przez niego świadczenie z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, a z uwagi na brak oświadczenia o wyborze rodzaju świadczenia odwołującej nadal wypłacana jest emerytura z KRUS.

Od powyższej decyzji z zachowaniem ustawowego trybu i terminu odwołała się ubezpieczona H. K..

W uzasadnieniu swego odwołania, a następnie podczas rozprawy sądowej wskazała, że legitymuje się uprawnieniami do dochodzonego świadczenia, ponieważ jednocześnie przysługuje jej prawo do świadczenia rolniczego jak i emerytury przewidzianej w ustawie z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W odpowiedzi na odwołanie pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu odpowiedzi ZUS podtrzymał argumentację faktyczną i prawną zaprezentowaną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z 13 grudnia 2017 r. zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do podjęcia wypłaty emerytury przyznanej wnioskodawczyni H. K. od 1 października 2015 r. wraz odsetkami oraz zasądził od organu rentowego na rzecz H. K. 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Sąd Okręgowy ustalił, że H. K. urodziła się (...) i osiągnęła uprawnienia zarówno do świadczenia rolniczego, jak i emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przyznanej na mocy decyzji ZUS z 27 lipca 2017 r.

W ocenie sądu pierwszej instancji nie ulega przy tym wątpliwości, iż jedyną przyczyną, dla której organ rentowy odmówił uwzględnienia wniosku odwołującej pozostaje okoliczność, iż skarżąca nie złożyła ona oświadczenia o wyborze jednego z przysługujących jej świadczeń.

Według Sądu Okręgowego stanowisko organu rentowego nie przekonuje, bowiem zgodnie z art.33 ust.2a ustawy z 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników przepisu art.33 ust.2 powołanej ustawy nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do przyznanej na podstawie art.24 ust.1, art.24a lub art.184 przepisów emerytalnych. Tym samym ZUS ustalając emeryturę pracowniczą przysługującą wnioskodawczyni nie powinien oczekiwać od skarżącej wyboru z jednego z świadczeń pozostających w zbiegu.

Apelację od tego wyroku złożył organ rentowy. Wyrok zaskarżył w całości. Zarzucił mu naruszenie:

- przepisów postępowania – art. 233 § 1 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie wszystkich istotnych dla rozstrzygnięcia okoliczności, w szczególności brak ustaleń sądu do jakiego rodzaju świadczenia z KRUS wnioskodawczyni jest uprawniona, czy nabyła prawo do emerytury rolniczej po wykazaniu co najmniej 25 lat ubezpieczenia rolnego;

- przepisów prawa materialnego – art. 33 ust. 2a ustawy z dnia 22.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2016.277) poprzez nieuzasadnione zastosowanie tego przepisu mimo braku ustaleń, czy wnioskodawczyni jest uprawniona do emerytury rolniczej w rozumieniu tego przepisu.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że wnioskodawczyni nie legitymuje się okresem ubezpieczenia rolników do przyznania prawa do emerytury. Z tego organ rentowy wywodzi wniosek, że w przypadku przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 24 ustawy emerytalnej, przysługuje wypłata jednego lub wybranego świadczenia. Według organu rentowego Sąd Okręgowy nieprawidłowo, co najmniej przedwcześnie przyjął, że w niniejszej sprawie ma zastosowanie art. 33 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który wyłącza zastosowanie ust. 2 tego artykułu, nie dokonał bowiem ustaleń czy wnioskodawczyni jest uprawniona była do emerytury rolniczej w rozumieniu tego przepisu. Zdaniem organu rentowego, za takie świadczenie nie może być uznana emerytura z urzędu przyznana na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ponieważ do jej przyznania potrzebne jest spełnienie warunków określonych w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy. Wykładnia tego przepisu nasuwa wątpliwości czy zastrzeżenie posiadania wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu jest warunkiem zmiany renty na emeryturę czy wypłaty nieobniżonej emerytury. Z praktyki KRUS wynika, że wszystkie świadczenia rentowe zostały zmienione na emerytury, bez badania warunków niezbędnych do przyznania emerytury rolniczej.

Wnioskodawczyni w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie. Wskazała, że jej świadczenie w KRUS jest naliczone tylko z okresów ubezpieczenia rolniczego, czego dowodem jest decyzja z 12.09.2013 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Ustalenia sądu pierwszej instancji wymagają uzupełnienia, tak aby można było rozważyć argumenty przedstawione w apelacji. Ustalenia te są następujące:

H. K. urodziła się (...)

Decyzją z 22.04.1986 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w A. na podstawie ustawy z 14 grudnia 1982 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników indywidualnych i członków ich rodzin (Dz. U. nr 40, poz. 268) przyznał H. K. rentę inwalidzką na okres od 1.01.1986 r. do 20.03.1994 r. to jest do czasu osiągnięcia pełnoletniości przez następcę (akta rentowe (...)). Przy wniosku o tę rentę w kwestionariuszu dotyczącym prowadzenia gospodarstwa rolnego, pracy w gospodarstwie rolnym i okresów zatrudnienia H. K. wymieniła następujące okresy:

- 1) od 16 roku życia do 1.10.1971 r. praca w gospodarstwie rodziców,
- 2) 1.10.1971 r. – 12.05.1972 r. Zakłady (...) w S.
- 3) 12.05.1972 – 13.03.1974 r. – Wojewódzkie Przedsiębiorstwo Usług Państwowego (...) w B..
- 4) 18.03./1974 r. – 15.10.1977 r. – Gminna Spółdzielnia w S.,
- 5) 21.10.1977 r. – 16.08.1985 r. – gospodarstwo rolne

W decyzji z 11.03.1991 r. organ rentowy ustalił dla H. K. wskaźnik wymiaru w wysokości 1,01 (decyzja (...).03.1991 k. 24 akta rentowe (...)). Za pomocą tego wskaźnika ustalano wysokość renty w kolejnych decyzjach.

Decyzją z 12.09.2013 r. Prezes KRUS na podstawie art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. nr 50 poz. 291 ze zm.) przyznał H. K. od 1.09.2013 r. emeryturę rolniczą w wysokości dotychczas wypłacanej renty z tytułu niezdolności do pracy (k. 164 akt (...) druga część).

Decyzją z 27.07.2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał H. K. emeryturę od 1.10.2015 r. Emeryturę zawiesił z uwagi na zbieg ze świadczeniem przyznany przez KRUS, do czasu wyboru świadczenia. Przy wniosku o emeryturę wskazano takie okresy jak wymienione w punktach 2-4 wyżej opisanego kwestionariusza, a także okresy opieki nad dziećmi od 16.10.1977 r. do 23.09.1987 r. (akta emerytalne ZUS z wniosku z 26.10.2015 r.).

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska zaprezentowanego w apelacji.

Przypomnieć wypada, że w myśl art. 96 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U.2017.1383 ze zm.), dalej zwana „ustawą emerytalną”: „odrębne przepisy określają prawo do pobierania świadczeń w razie zbiegu u jednej osoby prawa do emerytury lub renty z prawem do emerytury lub renty z ubezpieczenia społecznego rolników.” Oznacza to, że zastosowanie mają przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (j.t. Dz.U.2017.2336 ze zm.), dalej zwana „u.s.r.”

Punktem wyjścia do rozważań jest stwierdzenie, że wnioskodawczyni przyznano emeryturę rolniczą na podstawie art. 22 ust. 3 u.s.r. Przyznano jej także emeryturę na podstawie art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej. Wynika z tego, że w myśl art. 33 ust. 2a u.s.r. nie ma zastosowania art. art. 33 ust. 2 u.s.r. przewidujący wypłatę jednego wybranego świadczenia. Skoro nie stosuje się art. 33 ust. 2 u.s.r., to nie ma przepisu, który ograniczałby prawo do wypłaty świadczeń w wypadku przysługiwania emerytury powszechnej i emerytury rolniczej.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego przyznał emeryturę na podstawie art. 22 ust. 3 u.s.r. Nie jest rzeczą sądu kontrolowanie w niniejszej sprawie prawidłowości wydania tej decyzji. Wzruszaniu decyzji służy odpowiedni tryb przewidziany w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (j. t. Dz.U.2017.1778 ze zm.).

Zwrot użyty w ust. 2a art. 33 u.s.r.: „osoby uprawnione jednocześnie do emerytury rolniczej”, nie oznacza, że uprawnienie to ma samodzielnie badać inny organ niż uprawniony do wydania decyzji i ewentualnego rozpoznania odwołania od tej decyzji. Uprawniony w rozumieniu art. 33 ust. 2a u.s.r. oznacza osobę, której przyznano emeryturę rolniczą. Wynika to chociażby z przedmiotu regulacji art. 33 u.s.r. Przepisy tego artykułu regulują sytuacje zbiegu uprawnień do świadczeń przyznanych, dopiero bowiem w takiej sytuacji zachodzi możliwość zastosowania przepisów odnoszących się do zbiegu świadczeń.

W konsekwencji jeżeli rolniczy organ rentowy przyznał emeryturę nieprawidłowo lub w niewłaściwej wysokości, to do tego organu należy podjęcie czynności zmierzających do zmiany decyzji.

W konsekwencji tego rozumowania dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy nie ma znaczenia czy emeryturę przyznano prawidłowo, czy też w prawidłowej wysokości. Na marginesie jedynie można natomiast wyrazić pogląd, że sformułowanie „jeżeli osoba ta spełnia warunki określone w art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy” jest przesłanką przyznania emerytury rolniczej, ponieważ do wysokości emerytury rolniczej - jej zmniejszenia, odnosi się ust. 4 art. 22 u.s.r. Co prawda wskazane sformułowanie (jako przesłanka nabycia prawa do emerytury) powinno być użyte przed słowami „przyznaje emeryturę z urzędu,” to należy uznać, że wskazanie przesłanki na końcu zdania podyktowane było względami redakcyjnymi.

Wyroki wydawane na skutek odwołania od decyzji organu rentowego są wyrokami ustalającymi prawo. Stąd też właściwa redakcja wyroku powinna uwzględniać tą okoliczność. Dlatego zamiast sformułowania „zobowiązuje do wypłaty” powinno być użyte następujące stwierdzenie: „ustala (stwierdza), że przysługuje prawo do wypłaty emerytury”. Sąd Apelacyjny uznał, że błąd w zakresie redakcji wyroku nie będzie wpływał na jego wykonanie, dlatego nie dokonywał sprostowania.

W tym stanie rzeczy apelacja podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Wysokość kosztów ustalono na podstawie § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804).

Teresa Suchcicka S. D. Elżbieta Zarzecka